

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
AKADEMIA POMORSKA W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
Десятої Міжнародної науково-практичної конференції

21-22 листопада 2022 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ НАУК
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ІАІП НААН
AKADEMIĄ POMORSKĄ W SŁUPSKU
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО БОТАНІЧНОГО ТОВАРИСТВА

Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій

Матеріали
десятої Міжнародної науково-практичної конференції
21-22 листопада 2022 р.

Medicinal Herbs: from Past Experience to New Technologies

Proceedings
of Tenth International Scientific and Practical Conference
November, 21-22, 2022

Полтава: 2022 р

УДК: 633.88+615.32:58

ББК: 42.143 Кр

Л 56

Л 56 Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій: матеріали десятої Міжнародної науково-практичної конференції. 21–22 листопада 2022 р., м. Полтава. РВВ ПДАА. 2022. 192 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7493011>

ISBN 978-617-7915-82-8

У збірнику десятої Міжнародної науково-практичної конференції «Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій» в окремому розділі зібрані спогади, фото-матеріали та бібліографія Лідії Панасівни Шелудько, відомої селекціонерки та дослідниці лікарських рослин з нагоди її 85-річчя, наведено результати досліджень лікарських рослин: особливості їх інтродукції, біології, селекції, фізіології і фітохімії, розмноження і культивування, фармації, використання у сільському господарстві та промисловості.

The collection of the Tenth International Scientific and Practical Conference “Medicinal Herbs: from past experience to new technologies” in a separate section the memories, photo materials and bibliography of Lidia Panasivna Shelud’ko, a famous breeder and researcher of medicinal plants, are collected on the occasion of her 85th birthday, and presents the results of the investigations of medicinal plants, especially their introduction, biology, breeding, physiology and phytochemistry, propagation and cultivation, pharmacy, use in agriculture and industry.

Редакційна колегія:

Аранчій В. І., професор, ректор ПДАУ (Україна) – **голова**, Рахметов Д.Б., д.с.-г.н., проф., заст. директора Національного ботанічного саду НАНУ (Україна) – **співголова**, Устименко О. В., к. с.-г. н., директор ДСЛР ІАіП (Україна) – **співголова**, Zbigniew Osadowski, dr hab. inż., prof. AP, Rektor Akademii Pomorskiej w Słupsku (Poland) – **співголова**, Поспелов С.В., д. с.-г. н., проф. (Україна) – **відповідальний редактор**, Глущенко Л. А., к. б. н. (Україна) – **відповідальний секретар**, Brindza J, PhD, Assoc. Prof. (Словаччина), Буюн Л.І., д. б. н. (Україна), Nogčipová S., PhD (Словаччина), Дем’янюк О.С., д.с.-г.н. (Україна), Йончева Т.Р., доктор наук, доцент (Болгарія), Кісничан Л.П., PhD (Республіка Молдова), Клименко С.В., д.б.н., проф. (Україна), dr hab. Natalia Kurhaluk, prof. AP (Poland), Самородов В.М., доцент (Україна), dr hab. Halyna Tkachenko, prof. AP (Poland), Федорчук М.І., д.с.-г. н., проф. (Україна), dr hab. inż. Anna Jarosiewicz, prof. AP (Poland)

Рецензенти:

Тищенко В.М. – доктор сільськогосподарських наук, зав. кафедрою селекції, насінництва і генетики, Полтавський державний аграрний університет, Україна

Почерняєва В.Ф. – доктор медичних наук, професор кафедри онкології та радіології ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», науковий співробітник Державного Експертного центру МОЗ України, Україна

Сахно Т.В. – доктор хімічних наук, професор, Полтавський державний аграрний університет, Україна

На обкладинці: Гавсевич Петро Іванович (1883-1920), організатор системних досліджень лікарських рослин в Україні

Рекомендовано до видання Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 27 грудня 2022 р.)

Відповідальність за зміст, оригінальність і достовірність наведених матеріалів несуть автори; надруковано у авторській редакції

УДК: 633.88+615.32:58

ББК: 42.143 Кр

ISBN 978-617-7915-82-8

- © – Полтавський державний аграрний університет, 2022 р.
- © – Національний ботанічний сад НАНУ, 2022 р.
- © – Дослідна станція лікарських рослин ІАіП, 2022 р.
- © – Akademia Pomorska w Słupsku, 2022 р.
- © – фото авторів, 2022 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

До 85-річчя із дня народження селекціонерки і дослідниці лікарських рослин Л.П.Шелудько

ЛІДІЯ ШЕЛУДЬКО: ФОТОЛІТОПИС ЖИТТЯ ТА НАЙБІЛЬШ ВАГОМИХ ЗДОБУТКІВ	9
Глущенко Л.А. ЛІДІЯ ШЕЛУДЬКО: ЖИТТЯ З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ	21
Клименко С.В. Л.П. ШЕЛУДЬКО – ВІДОМА УКРАЇНЬСЬКА СЕЛЕКЦІОНЕРКА, НАУКОВИЦЯ, ДОСЛІДНИЦЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН	25
Колосович М.П. РОМАНТИЧНИЙ НАУКОВЕЦЬ	28
Самородов В.М., Поспелов С.В., Федорчук М.І. У СЯЙВІ ПРОМЕНИСТИМ СЛАВНИХ ЛІТ: ДО 85-РІЧЧЯ Л.П. ШЕЛУДЬКО (1937-2019)	30
Куценко Н. І. СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ЛІДІЇ ПАНАСІВНИ ШЕЛУДЬКО (20.11.1937 р. – 03.02.2019 р.)	36
Шиян О.О. ІЗ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ЛІДІЇ ШЕЛУДЬКО (1937-2019)	40
ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ Л. П. ШЕЛУДЬКО	42

РОЗДІЛ 2

Дослідження рослин природної флори.

Інтродукція, біологія і культивування лікарських рослин

Антонець М.О., Антонець О.А., Хоміна В.Я., Вітровчак Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ» У РЕЖИМІ ON-LINE	56
Бондарчук О., Рахметов Д. ОНТОМОРФОГЕНЕЗ РОСЛИН РОДУ <i>PHYSALIS</i> L. ЗА УМОВ ІНТРОДУКЦІЇ В НБС ІМЕНІ М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ	58
Вергун О., Корабльова О., Рахметов Д., Фіщенко В., Газнюк М., Свиденко Л., ПОРІВНЯЛЬНИЙ БІОХІМІЧНИЙ СКЛАД ВИДІВ РОДУ <i>ARTEMISIA</i> L. В ПЕРІОД ВЕГЕТАЦІЇ.	60
Дьомін Д.Г., Дековець В.О., Кулик М.І. ЕНЕРГЕТИЧНІ КУЛЬТУРИ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ БІОМАСИ	63
Кигим С. Л., Самородов В. М. НАТУРАЛІСТ ДМИТРО ІВАШИН: БІОГРАФІЯ У РОЗРІЗІ МУЗЕЙНИХ ЗІБРАНЬ	65
Кічігіна О.О., Куценко Н.І., Дем'янюк О.С., Цибро Ю.А., Гаврилюк Л.В. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУВАННЯ ЧИСТОТИ І ВІДХОДУ НАСІННЯ <i>ASTRAGALUS FALCATUS</i> LAM	70
Корнілова Н.А., Шевченко Т.Л. ОСОБЛИВОСТІ РОЗМНОЖЕННЯ РОЗМАРИНУ ЛІКАРСЬКОГО В КІМНАТНИХ УМОВАХ	73
Красовський В.В., Черняк Т.В., Федько Р.М., Федько Л.А. ХАРЧОВІ ТА ЛІКАРСЬКІ ВЛАСТИВОСТІ СМОКІВНИЦІ КАРІЙСЬКОЇ (<i>FICUS CARICA</i> L.) – НОВОГО ІНТРОДУКТА ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	76
Міщенко О.В., Поспелов С.В. ВПЛИВ РОЗМІРУ ФРАКЦІЙ НАСІННЯ ЕХІНАЦЕЇ НА ЇХ ПОСІВНІ ЯКОСТІ	79
Приведенюк Н.В., Трубка В.А., Сапа Т.В., Приведенюк Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РОМАШКИ ЛІКАРСЬКОЇ (<i>MATRICARIA RECUTITA</i> L.) В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	82
Рахметов Д., Вергун О., Шиманська О., Бондарчук О., Рахметова С. <i>ISATIS TINCTORIA</i> L. (BRASSICACEAE) – МУЛЬТИФУНКЦІОНАЛЬНА РОСЛИНА	85
Рахметов Д., Бондарчук О., Рахметова С., Куцоконь Н., Рашидов Н. СОБЛИВОСТІ ОНТОМОРФОГЕНЕЗУ РОСЛИН РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ <i>CICER ARIETINUM</i> L. В УМОВАХ	87

Кигим С. Л.,¹ с.н.с., Самородов В. М.,² доцент

¹Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, Полтава, Україна

²Полтавський державний аграрний університет, Полтава, Україна

НАТУРАЛІСТ ДМИТРО ІВАШИН: БІОГРАФІЯ У РОЗРІЗІ МУЗЕЙНИХ ЗІБРАНЬ

Ключові слова: Дмитро Сергійович Івашин, лікарські рослини, іменний фонд, Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського.

У цьому році виповнилося 110 років від дня народження і 30 років від дня смерті видатного українського вченого-ботаніка, ресурсознавця, уродженця Полтавщини Дмитра Сергійовича Івашина [4]. Народився він 20 жовтня (2 листопада (за іншими даними 12 листопада) 1912 р. [7, с.10, 18] у с. Попівка Комишнянської волості Миргородського повіту Полтавської губернії (нині Комишнянська територіальна громада Миргородського району Полтавської області). Мальовниче українське село Попівка, що омивається річечкою Хомутець, відомо й іншими своїми уславненими виходцями. Тут у родині священика народився український поет, художник, музеолог М. Г. Філянський (1873 – 1938), який у 1924 – 1926 рр. працював науковим співробітником відділу природи Центрального пролетарського музею Полтавщини (тодішня назва Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського) [9, с. 456]. Уродженець села – М. Д. Токаревський (1884 – 1974) – один із засновників кооперативного руху в Україні, політичний і громадський діяч, директор Полтавського агрокооперативного технікуму (1923 – 1925) (нині Полтавський державний аграрний університет) [10, с. 24, 86]. У 1943 – 1944 рр. директором Полтавського педагогічного інституту був попівчанин А. Г. Бойко [8, с. 3]. Уродженець Попівки – кандидат сільськогосподарських наук, директор Дослідної станції лікарських рослин Національної академії аграрних наук (нині Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології і природокористування НААН) А. Т. Горбань (1992 – 1998) [13, с. 378 – 380].

З автобіографії Д. С. Івашина дізнаємось, що його дід Ларіон Івашина – селянин, батько 11 дітей, володів у Попівці 8,25 десятинами землі, мав корову, коня, хату (згоріла під час пожежі у 1931 р.). До 1915 р. батьки Дмитра Івашина були селянами, у подальшому службовцями. Від 1915 по 1926 рр. батько, Сергій Ларіонович, працював у селі на кооперативній роботі. У 1926 – 1929 рр. – на відповідальній роботі окружної споживспілки як висуванець із села. На 1944 р. – головний бухгалтер Полтавського міського відділу охорони здоров'я [2, арк.39 – 41]. Мати – Євдокія Миколаївна – домогосподарка [2, арк. 4]. Прізвище Дмитра Сергійовича від народження Івашина було змінено ним на Івашин на початку 1940 рр. [2, арк. 38].

У 1927 р. Дмитро закінчив Устивицьку семирічну трудову школу (Великобагачанський, нині Миргородський район). У 1927 р. родина Івашин переїхала до Полтави, де оселилась у будинку по пров. Кирпичному, 9 (нині пров. Ковалю, будинок не зберігся). У 1928 р. майбутній вчений продовжив навчання у Полтавській садово-городній професійній школі. У 1930 р. вступив на агрономічний факультет Полтавського зоотехнічного інституту (нині Полтавський державний аграрний університет), з якого у 1933 р. був звільнений з аргументацією «за систематичну розкладницьку роботу серед студентів», «за відмовлення від поїздки на село для участі в політично-господарських компаніях» [2, арк. 8]. 6 грудня 1933 р. Д. С. Івашин був заарештований і засуджений до 3-х років позбавлення волі умовно. Напередодні, 5 грудня цього ж року, був заарештований і рідний брат Дмитра – Василь (1915 – ?), який покарання (3 роки) відбував у виправно-трудових таборах. Реабілітовані були брати через 56 років у 1989 р. [11, с. 513].

До вступу в 1935 р. на заочний відділ біологічного факультету Ленінградського державного університету, працював рахівником у конторі «Харківського пивного заводу «Нова Баварія». У 1940 р. закінчив навчання в університеті зі званням біолога за спеціальністю геоботаніка. Під час навчання в університеті викладав хімію і біологію у Мар'їнській неповній середній школі (1936 – 1938, Полтавський район) і Великобудичанській середній школі (1938 – 1941, Диканський район) [5, с. 39, 40]. Через важку хворобу (ексудативний плеврит з ускладненнями) у 1941 – 1943 рр. залишився на окупованій території, де спочатку викладав хімію, мікробіологію та садівництво у Писарівщанській сільськогосподарській школі, згодом був садівником-городником Писарівщанського держмаєтку (радгосп). Після звільнення Полтавщини від нацистських загарбників (з 1 жовтня 1943 р. по 1 січня 1944 р.) працював дільничим агрономом Диканської МТС, а з 6 січня 1944 р. повернувся до Великобудичанської семирічної школи, де до 25 березня працював її директором [5, с. 52]. У цей час, а згодом до червня 1944 р., був викладачем хімії та агробіологічних дисциплін Писарівщанського зооветтехнікуму. З 14 червня 1944 р. починає свою діяльність у Полтавському державному педагогічному інституті, де спочатку працює науковим робітником Ботанічного саду, а з 1 жовтня цього ж року – асистентом кафедри ботаніки [2, арк. 38]. Вірогідно, що робота Д. С. Івашина в інституті була припинена у 1950 р. через засудження і перебування на окупованій нацистами території. Так, у характеристиці на Д. С. Івашина, наданій директором Полтавського педагогічного інституту І. Я. Кирсою, були подані невірні дані. Про це Д. С. Івашин зазначив: «Відомості про рік народження, національність, освіту, місцеперебування і роботу під час тимчасової німецької окупації і причини звільнення не являються даними, що характеризують мене як робітника, а є документальними, анкетними даними» і далі «не указано, що я протягом 3 років вів курс ботаніки в учительському інституті, протягом 2 років вів курс загальної методики природознавства в педінституті, що мною був створений інститутський гербарій більше 5000 аркушів, що мною була створена в Ботсаду велика колекція лікарських рослин. Невірно вказані в моїй роботі ідеологічні зриви». [2, арк. 39 – 41].

У 1950 р. Д. С. Івашин виїздить з родиною на Урал, де працює спочатку геоботаніком у Башкирському державному заповіднику, а після ліквідації останнього в 1951 р. – у лісгоспі, організованому на його території [7, с. 18].

Від 1953 р. Д. С. Івашин повертається в Україну, де починає працювати завідувачем секції ботаніки в агротехнічному відділі Української зональної дослідної станції Всесоюзного інституту лікарських і ароматичних рослин (нині Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології і

природокористування НААН, с. Березоточа Лубенського району) [7, с. 19]. З цього часу починається тісна співпраця Д. С. Івашина з Полтавським краєзнавчим музеєм і формування його іменного музейного фонду. У 1966 р. ним було передано до фондів музею гербарій лікарських рослин з 42 гербарних аркушів [П 2857]. Тематичний гербарій включає види, які були інтродуковані ботаніком на станції: горицвіт весняний, астрагал шерстистоквітковий, паслін часточковий, лаконос американський, інші.

На Дослідній станції лікарських рослин працювала як біохімік дружина Дмитра Сергійовича – Ганна Петрівна (1919, с. Великі Будища – 2008, Полтава). Тут у подружжя народилась молодша донька Лариса. Л. Д. Івашина (у заміжжі Орлова, 1955 – 2020), пішла шляхом батька – ботанік, доктор біологічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, член Українського відділення Всесоюзного ботанічного товариства (ВБТ) (з 1974 р.). Наступницею свого дідуся і матері стала Наталія Олександрівна Власенко (Орлова, н. 1983 р.) – кандидат біологічних наук, доцент кафедри ботаніки ПНПУ імені В. Г. Короленка [6, с. 110 – 111]. На Станції лікарських рослин у Березоточі в 1959 – 1961 рр. працювала робітницею старша донька вченого Людмила, яка народилась в 1942 р. у с. Великі Будища, закінчила Харківський фармацевтичний інститут за спеціальністю провізор. Зараз проживає у Полтаві і має двох доньок [2 арк. 42, 42 зв, 44].

У 1967 – 1983 рр. під час роботи у Донецькому ботанічному саду АН УРСР на посаді завідувача відділу природної флори, вчений продовжував співпрацювати з музеєм, поповнював його систематичний гербарій. Починаючи з 1978 р. ним передано понад 1000 гербарних аркушів рослин, зібраних у різні роки на території Полтавщини, серед них і гербарій рідкісних видів (П 7911 – 7976, П 8102 – 8943). Останні надходження до музейного гербарію, зібраного і визначеного Д. С. Івашиним, датуються 1994 р. Це 24 гербарних аркуші рослин, більшість яких з околиць с. Лучки Кобеляцького р-ну (П 9510 – 9533) були передані музею його дочкою на той час завідувачкою кафедри ботаніки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Л. Д. Орловою. Серед них – Червонокнижні види – зозульки травневі, ковила пірчаста, шафран сітчастий, регіональнорідкісний вид – ефедра двоколоскова. З Донецьким Ботсадом пов'язане також життя дружини Дмитра Сергійовича – Ганни Петрівни, яка працювала старшим науковим співробітником Ботсаду, і саме там у 1963 р., була прийнята до Українського відділення ВБТ.

У науковому архіві музею зберігається творчий доробок Д. С. Івашина [1]. Архівна справа містить відбитки зі статтями вченого (Український ботанічний журнал, 1985, 1988), вирізки газет з нотатками ботаніка про рідкісні рослини, заповідні місця Полтавщини, фенологічні спостереження (вміщені на шпальтах газети «Зоря Полтавщини», 1978 – 1984). Значний науковий інтерес представляють авторські машинописи «Рослинні ресурси краю» зі списками рослин за групами використання та ступенями рідкісності: харчові, декоративні, дубильні, ефіроолійні, медоносні, лікарські, вітамінні рослини, бур'яни, отруйні та рідкісні рослини Полтавської області; Пори року – перелік основних видів, що квітнуть у різні періоди року. Тут же зберігаються матеріали, присвячені дослідженню природних умов і флори Парасоцького лісу (Корисні рослини Парасоцького лісу). Геоботанічна характеристика заповідного об'єкту складена у 40-х рр. ХХ ст. асистентом Д. С. Івашиним і доцентом П. Є. Сосіним. Про тісну співпрацю Д. С. Івашина з науковцями музею свідчить його лист до завідувачки відділу природи музею О. П. Котлик (від 14.10.1966), у якому він зазначає місця зростання рідкісних лікарських рослин (астрагала шерстистоквіткового – схили балки «Щупчин яр» між сс. Броварки і Манжелія Глобинського р-ну; цмина

піського поблизу с. Мала Перещепина урочища «Жовта гора» і «Кущівка») та пропонує об'єднати зусилля у створенні ботанічних заказників [1, арк.100].

Багатогранна співпраця вченого з науковцями відділу природи музею розпочалася з 1983 р. після виходу на заслужений відпочинок та переїзду до Полтави. У цей час він активно працював в обласних організаціях Українського ботанічного товариства, членом якого перебував з 1956 р. та Українського товариства охорони природи.

Чимало сторінок польового щоденника відділу природи, присвячено спільним експедиційним виїздам музейників з Д. С. Івашиним у 1982, 1986 і 1987 рр. з метою обстеження заповідних об'єктів, виявлення місць зростання рідкісних видів, малопоширених лікарських рослин Полтавщини, збору гербарію. Тоді науковці музею разом з Дмитром Сергійовичем побували на території Кременчуцького, Глобинського, Котелевського, Полтавського, Диканського, Шишацького, Карлівського, Машівського районів області [3, арк. 11, 11 зв., 29, 29 зв., 30, 30 зв., 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33, 33 зв., 34, 34 зв., 35, 35 зв., 39, 39 зв., 40]. Усіх членів експедиції – М. Д. Литвинову, С. Л. Кигим, О. В. Халимон, К. Б. Фесик, вразили знання вченого, кожен вид рослин він міг визначити безпомилково на будь-якому етапі розвитку.

Осібні відокремлені матеріали про діяльність природознавця у розбудові заповідної мережі області. Д. С. Івашин розумів необхідність цієї роботи, був справжнім її сподвижником. У 1979 р. склав перший реєстр заповідних територій та об'єктів, яких на той час нараховувалось 92 (пам'ятки природи – 51, парки – 41). У 1990 р. ним були також підготовлені методичні рекомендації лекторам, які працювали з населенням області, щодо збереження рослинного, тваринного світу, унікальних ландшафтів.

Наукова спадщина вченого – публікації, іменний гербарій, література та архівні матеріали про його життя та діяльність, що входять до фондів збірок, наукового архіву та наукової бібліотеки музею, постійно поповнюється. Нещодавно завдяки сприянню одного з авторів (В. М. Самородова), з архіву Полтавського державного аграрного університету передано особисту справу Д. С. Івашина, до якої увійшли: заява про вступ до зоотехнічного інституту (1930), довідки про соціальний стан родини, витяги з протоколів засідання Бюро скарг інституту, витяг з наказу директора інституту від 9.07.1933 р. про виключення з нього студента III курсу основного набору Івашина Д. С. [2, арк. 1 – 32].

До останніх років життя вчений не залишав улюбленої справи, часто відвідував музей, спілкувався з його співробітниками, у пам'яті яких він залишиться неперевершеним знавцем рослин, невтомним дослідником природи, енергійною і високоосвіченою та ерудованою людиною. Тому не дивно, що пам'ять про Дмитра Сергійовича живе серед багатьох поколінь полтавців. Це переконливо було доведено у листопадові дні 2022 р. у стінах відділу документів з природничих та аграрних наук Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. П. Котляревського. Саме тут відбувся захід «Дмитро Івашин – знавець скарбів рослинних». Його організатори співробітники бібліотеки, науковці відділу природи Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, члени Полтавського відділення Українського ботанічного товариства. До уваги присутніх була представлена експрес-виставка матеріалів з наукового архіву музею про Д. С. Івашина та книжкова виставка видань праць вченого з фонду бібліотеки [12]. Захід довів, що спадщина Д. С. Івашина потрібна фахівцям різних галузей, вона не втратила своєї актуальності. При цьому Дмитро Сергійович виступає взірцем дослідника, ресурсознавця та природоохоронця.

Бібліографія

1. НА ПКМ. – Ф. 01. – Спр. 104.
2. Там само. – Ф. 01. – Спр.150.
3. Там само. – Ф. 02. – Спр.173.
4. Буйдін В. В., Самородов В. М. Його років неумолиме віче ... (до 100-річчя від дня народження Д. С. Івашина). Інтродукція рослин. 2013. № 1. – С.109 – 112.
5. Городницька Я. М., Калашнік С. В. Великобудищанська школа: історія, сучасність. Полтава: Дивосвіт, 2016. – 576 с.
6. Гриньова М. В., Гомля Л. М., Гапон С. В. Орлова Лариса Дмитрівна – професор, доктор біологічних наук. Біологія та екологія. 2020. Т. 6, № 1-2. – С. 110 – 111.
7. Івашин Дмитро Сергійович : біобібліографічний покажчик: до 100-річчя від дня народження / упоряд. В. В Оніпко, Л. Д. Орлова, В.В. Орехова, І. М. Лесунова; за ред. М. В. Гриньової. – Полтава: ФОП Болотін А. В., 2015. – 80 с.
8. Історія Полтавського педагогічного інституту в особах Матеріали конференції, присвяченої 80-річному ювілею інституту. Полтава: Кларисса, 1995. – 172 с.
9. Кигим С. З історії природничого відділу Полтавського краєзнавчого музею. Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2005 р. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. – Полтава: Дивосвіт, 2006. – С. 415 – 472.
10. Полтавський державний аграрний університет. 100 років звершень / За ред.: В. І. Аранчій, Т. О. Шаровари, А. А. Кочерги, М. М. Опари, В. М. Писаренка, В. М. Самородова, М. А. Якименка. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2021. – 368 с.
11. Реабілітовані історією. Полтавська область: Науково-документальна серія книг. – К. – Полтава: АСМІ, 2004. Кн. 2. –720 с.
12. Самородов В., Шиян О. Згадуючи Дмитра Івашина – розбудовника заповідної мережі Полтавського району. Вісті. – 2022. 18 листопада . – С. 4.
13. Шелудько Л. П., Куценко Н.І. Лікарські рослини (селекція і насінництво). Полтава, 2013. – 476 с.